

תמורות בטקטיקה במלחמת העולם השנייה

(מאת מפקד בטליון גרמני)

הבהלה הגיעה לידי כך שהקצין של פלוגת תותחני הרגלים פוצץ את תותחיו מבלי לנסות אפילו להצילם. בחבורות פרוצות נשטפו כולם לעבר העורף, אל מערך-הקרב העיקרי. היה הכרח לאיים באקדוח שלוף על צוותי-מכ"י שונות כדי להכריחם לפנות שוב, לתפוס עמדות, ולפתוח באש על האויב המתקדם בעקבותיהם, כדי לסכל — לכל הפחות — התקדמות הפשיטת מדי על ידו, ולמנוע ממנו לקצור כבודים כאות נפשו. גם במקרה זה, כבקודם, היה רישומו של מערך הקרב המוצק של המתקפה מדכא כל-כך את המגינים, שהללו כאילו התאבנו ולא פתחו כלל באש.

כעבור זמן קצר התרגלו שני הצדדים לניהול מלחמה. העצבים עמדו במבחן, ובשלוה גמורה ירו באש מכ"י ורובים לעבר השורות המתקיפות. אפילו קני מכ"י בודדים עמדו עכשיו בפני עדיפות כוחות העולה עליהם עשרות מונים. קרבות-המגן העקשניים והאבידות הכבדות הוכיחו לשני היריבים גם יחד, שהתקפה לפי הנוסח המקובל גורמת אבידות בלבד לשרשרת-המתקיפה, מבלי שיושג כל יתרון. ופותח אורח-קרב חדש: הטקטיקה של שדה הקרב הריק. בעצם, לרשות שני הצדדים כבר לא עמד כלל מספר מטפיק של חיילים, שירשה הקרבה לפי הנוסח הישן, קשה לקבוע, מי משני הצדדים השתמש לראשונה באורח-הפעולה החדש. הרבר היחיד הברור הוא, שלאט-לאט עברו שני הצדדים מקרב-שדה גלוי למעין מלחמת-אינדיאנים אילמת. יחידת-מחץ, שהתגנבה ללא-רחש, לעמדות האויב, בעזרת תחבולות שונות (בתור "שיחים-חיים" למשל), כשפני אנשיה מפויחים למטרת הסוואה, והתחזרת — שוב ללא-רחש — כשהיא מביאה זקיף אויב שבו — מלחמתה של יחידה מעין זו הוכירה יותר את צורת הלחימה של האינדיאנים האמריקאיים מאשר פעולת-קרב במלחמת-עולם בתור-הטכניקה שלנו.

מתוך התחשבות בהתפתחות זו קיים הצבא הגרמני בשנים 1942—1943 קורסים מיוחדים, בהם הקצינים אומנם-מחדש, לפי כללי הטקטיקה החדשה. גם תקנון-הקרב של הצבא האדום משנת 1943 מגלם עקרונות דומים. ההתקפה שנערכה בשנה הראשונה של המלחמה עדיין

מדי פרוץ מלחמה חדשה נתונה הטכניקה בשלב התפתחות נוסף — ומבני-הקרב נאלצים להתאים עצמם להתפתחות זו. עם שרשרת הדורות, נשתנו המבנים והלכו: תחת ה"טריז" (ראש החץ הממור לא) של האימפריאליזם-השטני הגרמני, שהיו מצוידות בחניתות, חרבות וקרדומים, התפתחו, ראשית כל, גושי-הקרב, בצורת "קיפוד", של ימי הבינים, אשר כלי-הזינו נזקרו מתוכם לכל עבר. אח"כ, אילצה התפתחותו של הנשק החם את חיל-הרגלים לנקוט באורח-קרב חדשים. צבאות המאה הי"ח תקפו "פרקים-פרקים", בשתיים או שלוש קבוצות הצועדות בזו אחר זו. במלחמת העולם הראשונה גרמה ההשתפרות המתמדת של הנשק החם להתרחקותו הגמורה של מבנה-הקרב. הטורים הנוקשים הפכו שרשרת-קלעים, כשריח-מה מפ-ריד בין איש לאיש, ועל בסיס נסיון זה הועמד האימון בשנים שלאחר המלחמה. החיילים אומנו במבני-קרב אלה ובהם יצאו למלחמת העולם השנייה. להלן נראה, כיצד חלה תמורה גם במבנה-קרב זה במשך מלחמת העולם השנייה.

ביולי 1941 התקדם הבטליון שלי ברוסיה במבנה-פרוס, להתקפה ראשונה על מערך עמדות-שדה רוסי. הכיתות נתפזרו לשרשרת-קלעים. אחד מחברי הסב את תשומת לבי לאחור. תמונה נפלאה נגלתה לעיני. הפלוגות, הערוכות בסדר אשקוקי, מתקדמות כעל כיכר-התרגול, כיסו את פני כל השטח. כל פלוגה נתמכה בשני טנקים. הוד המחזה היה בו כמעט כדי להביא את המס-תכל לידי דמעות. ואכן נכנעו המגינים, מוכי התדהמה, ללא התנגדות רצינית. ההלם הנפשי לבדו הכניעם.

שבועות מספר לאחר מכן הוטל עלי להגן בפלוגתי על נקודת-ישוב, שהיותה עמדה קדומנית לפני מערך-הקרב העיקרי. מעל גבי גגו של אחד הבתים צפיתי אל התקפת הרוסים. הרגימנט המת-קף, שאף הוא היה במבנה פרוס ומפוזר לשרשרות, ובתמיכת טנקים, הלך הלוך והתקרב. המפלצת, המתקרבת לאטה בבטחון ובשלוה, עוררה בי הרגשה כאילו חבל הולך ומתהדק סביב צווארי. בדומה לזאת היא כנראה הרגשתו של השפן, כשנחש מתקיפו ובוועו חיים. אנשי אף הם פלצות אחותם, לא עלה בדעת איש מהם לפתוח באש.

במבנה הקרב הדוק והרגיל מאז, כפי שתואר לעיל (בשרשרות-קלעים) — שבו התקדמו המת-קיפים, תוך כדי יריות, מטוחים ארוכים, בינוניים או קצרים עד לטווח הקרוב ביותר (טווח-הינוק) — נתישנה, הן בגלל המחסור באנשים והן בגלל האש המוגברת של המגינים. מעתה, עברו קבוצות בודדות את השטח בזחילה, כשמרחק רב ביותר מפריד ביניהן, על מנת להסתכן לתוך קטעי-השטח שנקבעו לכך מראש. ככל שהתקרבו אל האויב, כן קטן גודלן של יחידות-המשנה הנעות בשטח. ממרחק בינוני (800 מ') עד למרחק קרוב נעו לכל היותר שני אנשים בצוותא, והללו וחלו, גלשו וכדומה. האנשים יצאו לשטח ברווחי זמן בין איש לחברו והם „התטפטפו קדימה“ (לפי המונח המקצועי, שנוצר אז) עד למרחק הקטן ביותר. אורה זה של מלאכת התקרבות לעמדות האויב, הקושי שבו טמון בצורך להתגבר על חוש-העדר הטבעי שבלב החיילים. כי בדרך כלל נוטה כל חייל להצטופף להמון הגדול, בהרגישו בתוכו יתר בטחון מאשר בקבוצה הקטנה. לכן הועמד בכל פעולות המיבצעים האלו קצין מיוחד, שמתפקידו היה להשגיח בקפדנות שפרק זמן מספיק יפריד בין יציאתו של צמד אחד ליציאת חברו, כך שלא תתחבר חוליה לחברתה — דבר שנטו לו החיילים בשאיפתם לצאת בצוותא. קצין-יציאה זה נשא באחריות לקיום המרחקים לפי ההוראה. בדרך זו נצרכה, כמובן, יחידה, לעתים קרובות, לשעות מרובות כדי להגיע עד לטווח-של-פריצה. אולם גורם הזמן לא היה כבר בעל חשיבות מכ-רעת בקרבות אלה. העיקר היה להגיע בפני האויב במפתיע. אגב חסכון ככל האפשר באש-מכונה — שהיתה בין כה וכה חלשה, בשל המחסור בתחמושת ובנשק כבד, ולא ניתנה לביצוע אלא בממדים בלתי-מספיקים — ולפרוץ לעמדותיו תוך ניצול גורם-האפתעה. למעשה, הוכתרו קרבות מסוג זה כמעט תמיד בהצלחה מברעת. כמובן, שאפשר היה לשאת להתקפה כזו את הנשק הקל יותר של חיל-הרגלים — רובים-אוטומטיים, מקלעים, וכו', — כי ספק הוא אם ניתן לקרב מרגמה או תותח בהסתר, אל האויב, ובעצם,

הרי צורת-קרב זאת גם התפתחה לא-במעט בשל כך, כי נתגלה המחסור בכלי-נשק כבדים של הרגלים, ועל כן היה הכרח להתקרב אל האויב באורח אחר מאשר תוך השימוש באש.

יש לציין, שהרוסים עלו על הגרמנים במלחמת אינדיאנים זו, ומעל לכל הצטיינו בהתגנבות ובהת-צאת אמצעי-הסוואה. דוגמה קטנה לכך: לפני אחת העמדות שלנו נמצאה פעם במרחק גדול יחסית חורשת עצי-מחט. במשך היום התקבל הרושם, כאילו הולכת החורשה הלוך והתקדם, אולם סברו שכאן מקרה של טעות אופטית ולא הוסבה יותר תשומת לב לענין. לאחר ימים מספר החלה החורשה להמטיר אש על עמדותינו ולכסותן בפגזים. מחלקת ארטילריה רוסית שלמה הסתתרה בחורשה הנודדת והתקרבה באופן כזה לטווח יריה נוח. דוגמה זאת לתעלמה בקנה מידה גדול נותנת מקום לשער באיזו מידה הצליחו הקלעים הרוסיים הבודדים בהסוואה ובהתגנבות. קרו מקרים, שכמעט ולא יאמנו. צלף אחד הסתתר, למשל, בקבר מלאכותי שבחזיתו אשגב יריה קטן. בתחילה לא ידע איש את מקור היריות שעלו בחייהם של כמה וכמה אנשים.

שימושיים מאד היו אבנים גדולות, שיחים, אלומות-יתבואה וכיו"ב, שהתקדמו סנטימטר אחר סנטימטר כשמאחוריהם מסתתר חייל מסתנן. לבסוף לא נותר דבר שלא החל לנוע ולשמש מסתור לתוקף. בצורת קרב זו כמעט ולא נראה אויב בשדה-הקרב.

בעוד שבתחילת המלחמה דוכדך החייל ע"י הלם-ההתקפה במבנה הערוך והמרוכב, הרי שב-שלבם המאוחרים יותר היתה למלחמה נגד „רוחות-רפאים“ אלה, שבה לא היה ניתן כלל לראות את האויב, השפעה משתקת-אברים ממש. חיילים עצבניים „ראו“ מתקיף מאחורי כל אבן ושיה, גם כשלא היה בנמצא, והיריות לא פסקו יומם ולילה, דבר ש„מתח“ את העצבים כהוגן. אך מדי פעם בפעם התגנבו וקרבו למעשה גייסות-אויב, ואז על אף הרעמת-היריות המתמדת — ואולי דוקא בגללה — לרוב גם הצליחו לבצע את הפריצה.